

facti essent, stantes, rerum omnium gerendam primordia, ne calcis quidem indolis, a virginis laudibus, hymnisque Deiparae capiebant, nec se loco movebant, donec preces absolvissent: quocirca a filio Virginem impetrasse, ut nemo Dominicanus in mortifera culpa persisteret; sed, aut a lethali flagitio, si quod esset admissum, pedem quam primum referret, aut foras, si corrigi nollet, eiceretur, ne tam praeclarae familiae maculam posset incurrere. Quae certe visio, Virginisque, Iordano teste, promissio societatis nostrae morem laudabilem esse declarat, quosdam vel ex iis, qui novitii esse desiderant, neque suis se rectoribus subdunt, emittendi, idque a Dominicanis quondam fieri consuevisse declarat hic locus. Non erit intempestivum divi Leonis Papae cum testimonium, tum decretum de retrogradis, quod sic habet: *Puella, quae non coacta parentum imperio, sed spontaneo iudicio virginitatis propositum, atque habitum suscepit, si postea nuptias eligant, praevariantur, etiam si consecratio non accessit, cuius utique non fraudarentur munere, si in proposito permanent.* Idemque sanctus Pontifex constituit, ut monacha non acciperet velaminis capituli benedictionem, nisi probata fuerit in virginitate quadraginta annis, eiusque, ut credimus, suasu, Marthianus imperator lege cavuit hoc idem. In eos autem, qui illa, quae nobis, et Summorum Pontificum diplomata, et sancta Synodus Tridentina largitur, in dubium vocant, nobisque de sera professione, et aliis quae nostrae disciplinae sunt propria, molesti esse non desinant, illa eiusdem divi Leonis ad Leonem imperatorem scripta conveniunt: *Quae patfacta sunt, ait Pontifex, quaerere, quae perfecta sunt, retractare, et quae sunt definita, convertere, quid aliud est, quam de adeptis gratiam non referre, et ad interdictas arboris cibum mortiferos appetitus mortiferae cupiditatis extendere?* Haec ita Praesul, et doctor Ecclesiae, qui tamen ut illis occurramus, permittit, qui non nequitia labantur, sed ignoratione toleranda vacillant: itaque subdit: *Instructioni autem parvulorum nostrorum, qui post lactis alimentum cibo desiderant solidiore satiari, ministerii nostri praesidium non negamus: et sicut simpliciores non spernimus, ita a rebellibus haereticis abstinemus, memores praeccepti dominici, dicentis: Nolite sanctum dare canibus: neque miseritis margaritas vestras ante porcos.* Nimis quippe indignum, nimisque iniustum est eos ad libertatem disceptationis admitti, quos significat Spiritus sanctus per prophetam dicens, *Fili alieni mentii sunt mihi.* His s. Leonis verbis illis hominibus respondemus, qui nostra condemnant, sive in arguendo pertinaces.

§. XIV.

Tritheimius (*lib. de monasi. Hirsaujensi*), Petrus Canisius (*lib. 5. de beata Virg. cap. 20*), Magnus ille Rupertus Abbas Tutlensis, cum natura tardus esset, et ad studia literarum inceptus, neque labore, ut multi ingenii tardita-

tem compensare posset, sanctissimae Virginis opem, cuius perstudiosus erat, ardentissimis et volis et affectibus imploravit, petit, et obsecrat, ut quando hebes natus est, et indocilis natura, illud vitium Virginis tollat auxilio: sibi enim sacrarum lierarum studia placere, neque de propianis disciplinis laborare. Ruperto moerenti, atque auxio, nocte se Virgo Mater ostendens, quae erant a Ruperto postulata, largitur, et ex tardo atque stupido, tam ingeniosus, acutus, et velox evasit, ut Germaniae Theologorum princeps haberetur, quandoquidem Ruperto parem actas illa non tulit. Tritheimioque teste, vivus, mortuusque miraculis claruit; admirabilemque sapientiam cum incredibili sanctitate coniunxit. Taoti beneficii per Virginem adepti non immemor Rupertus, Virginem suis in scriptis perstudiose commendat, laudibus effert, praedicatque perpetuo. Cuius rei, ut alia praeterem, testis est commentariorum aureus ille liber in Cantica.

§. XV.

Hieronymus Platus (*de Bono status religiosi l. 2. cap. 33*), iisdem verbis: *Sextodecimo aetatis anno in Praedicatorum Ordinem ingressus Albertus, cum in literis pene nihil proficeret, eo quod ingenio, ac memoria esset tardiore, tanto afflicti coepit taedio, ut etiam de religiosa vita deserenda tentaretur: in qua fluctatione dum haereret, visum est ei nocte quadam cum scalis ad Monasterii murum admodis abitu pararet, apparere matronas 4. venerabiles admodum vultu, quarum una, deinde altera, semel iam, atque iterum scandentem, manu impulsam deturbaret. Cum autem tertio idem conaretur, interrogatum esse a tercia, quidnam ageret, et quae de causa: quia exposita, monuisse illam, ut opem polius a quarla matrona, quae Dei Mater, coelique regina esset, exposceret: se vero cum reliquis deprecatione adiutam. Paruit ille, ac benigne acceptus a Virgine, insuper etiam interrogatus est, vera scientia excellere mallet, divina, an naturalis. Tum adolescens, qui pro aetate, nihil adhuc altius gustasset, cum philosophiam dixisset: *Fiat, inquit illa, quod pelis; sed tamen quia scientiam hanc filii mei, septendecim praetulisti, extrema vita omnem perditam doctrinam, et in hanc ipsam, quam exus, hebentudinem recides. Nec mora, viso dilapso, statim se mutatum sensit: quidquid audiret, quidquid legeret, facillime capiebat, aut si quid paulo difficilius incidisset, cum se ad Virginem deprecandam, quasi promissum effugians, converterisset, illico consequebatur. Quare cum talis, tantusque vir evasisset, ut multos annos, tum docendo, tum scribendo consumpsisset, denique triennio, antequam e vita migraret, dum publice e cathedra, nescio quid interpretaretur, repente omnem sibi memoriarum rerum omnium, quas tenebat, funditus excidisse sensit. Tum ille coram omnibus qui a stabant, quod sibi adolescenti accidisset, enarravit, ac professus, quidquid sibi postea eve-**

niret, se fidei articulos complecti, et in eorum confessione emori velle. Descendit e suggestu, prosequentibus eum auditoribus cum fletu, cumque amanter amplexantibus. Quia etiam reliquam deinceps vitam, quasi repenitens, in magna simplicitate transegit: ita tamen, ut nullum religiosi instituti officium praetermitteret: nam in his tantummodo memoriae facultas constabat. Hic igitur tam admirabilis Alberti eventus, a quo Deus scientiam omnem, quasi mutuo commodatam, repetiit, ut a se datam ostenderet, alios quoque inducit religiosos, qui in doctrinis excellere, vel excellunt, id certa Dei ope, ac peculiari gratia consecutos.

§. XVI.

Gobelinus (*in vit. s. Anton. Archiep. Colon. lib. 1. cap. 33*): s. Anno Coloniensis Antistes, Mariae Virginis, sanctorumque omnium observatissimus, ac religiosissimus venerator erat, et eorum, qui Christo Domino placuissent, reliquias praecipua quadam pietate, et sanctitate cordis honorabat. Quorum omnium, sed praesertim Dei Matris patrocinio utendum, nitendumque esse affirmabat, hocque ut illi et facerent, et esse faciendum putarent, quibus ipse praerat, frequenter admonerat: in quem finem commemorabilem historiam ita narrabat: Romae quidam, qui divitiis intemperanter abusus, luxu, atque inertia diffuebat, solaque fide Christianus erat, in quo haesitae vitae vestigium apparebat, tantum Caesarii in ceteris frequentabat. Cum vero mortis inevitabile telum Andream ex numero viventium exturbasset, corpus non sine amicorum, proquinorumque lamentis in feretro ad sepulchrum collocaat, protinusque mediam ad noctem excubiis die postero humandus asservatur. Enimvero in nocturno silentio feretrum cum summo adstantium horrore moveri coeptum est, et caput attollens, qui iam obierat, aliis fugientibus, aliis manentibus quidem, sed pavidis, atque contreritis in lecto resedit, et cum se quidam fortiores ex illo timore collegissent, ad lectos accedunt, et Andream tria prudenter interrogant: *diaboli ne Iudificatione illud fieret, ut, qui mortuus esset, vivere videretur, an praeter mortuam legem, divina virtute, quod multis evenerat, rediret ad vitam; an denique morbi gravitate pro mortuo habitus esset, qui stupidi sensibus immobilis, viveret tamen, et spiritum secretissime duceret? ille suspirans: non haec, inquit, simulata, sed vera mors fuit, perpetuatae apud inferos meorum scelerum poenas dedissem, nisi sanctissimi martyris Caesarii depreatio, et patrocinium adjuisset. Rogatus ubi fuisset, quid vidisset, et quare revixisset? ita respondit: E corpore per vim cunctus, et ad metuendum Christi Optimi Maximi tribunal, soliumque pertractus circumstantibus angelorum millibus, meorum scelerum conscius, eorum neminem appellare audebam, severique iudicis sententia damnatus daemoni-*

bus rapientibus traheretur ad inferos, et illius quidem horae diritas deleri mihi ex animo dequisit. Horrendi spectaculi ante oculos imago obversatur, et quoties terribilis iudicii mihi venit in mentem, toties corpore, et artibus contremisco. Et cum me fletum, vociferantem, et lacrymantem caccinantes daemones, ac meos aerumnis insulantes in sempernae miseriae barathrum iamjam detrudere conarentur, martyr Caesarius patronus, et tutor meus, sui clientis miserans interitum, favente Dei Matre clementissima, sanctisque Apostolis, et Martyribus una deprecantibus, ante Dei tribunal in genua procumbens, suorum signa vulnerum demonstravit, et in hunc locutus est modum: *Pater misericordiarum, totiusque bonitatis fons, haec pro tua gloria quondam libenter accepi, quae tamen longo intervallo nescio quomodo recrudescunt: et si nullus quidem in hac beatissima vita doloris est sensus, tamen si ita dicere fas est, crucior, atque angor interitum, quod is, qui suam vitam mihi crediderat, praecipit ad inferos impellatur, arguaturque stultitiae, quandoquidem inani sepe ductus, me, ut suae vitae tutorem, ac curatorem venerat. Caesario haec flexis genibus ante conspectum praepotentis Dei pro Andrea, daemone capivo, dicente, mitissima Dei mater Virgo Maria, Sanctorum omnium stipata choro, filium, et Dominum suum ad martyris Caesarii flexit voluntatem, utique Caesario Andreas concederetur, obtinuit. Itaque immundis praeda est erepta de manibus. Caesario Andreas divini nominis voluntate, per sanctissimum Deiparam e mortis aeternae faucibus extrahente: dicere, ait, sum iussus corpus resumere, ut his cogitatis, tua, utique curae sit salus. Haec Andrea narraute, omnium, qui aderant, animi, prae stupore riguerunt; ipseque cum resedisset in feretro, animam iterum exhalavit. Hoc, ut diximus, ad Sanctorum, et in primis Deiparae ingenerandum amorem, et coelium captanda suffragia, s. Episcopus memorabat: sed, ut multa libris desunt, intelligendum est, C. Caesarii meritis ante priorem, posterioerque mortem Andream de sine sceleribus rite esse sacerdotii confessum, visionemque illam quasi picturam foisse eorum malorum, quae sine poenitentia decedens, sine dubio aeternae peritissel, martyrenque Caesarium, Virgine adiutrice, aut confessionem, aut certe in subita moriendi celeritate, dolorem, peccata tollentem, et expiantem, voto etiam confessionis, si licebat, adhibito, contritionem theologi vocant, suo clienti meruisse.*

§. XVII.

Surinus (*de vit. Augustin.*): Benedictus natione Siculus, vir in primis nobilis Ioannem Drepanensem duxit uxorem: cum aetate ipsa nuptiarum die, anni 6. et 20. praeterisset, neque ullam toto illo tempore prolem genuisset, beatissima Virgini, quem filium procreasset, communi amorum voto sponderunt, et Ordini Carmelitarum, qui sanctissimae Deipa-
rae

sacer est, se addicturos promiserunt: ad spon-
sionem additae preces, icinia, brevi post vo-
tum interiecto spatio, Ioanna foetum, Deo an-
nunte, concepti, ipsaque Benedictus dormiens
sibi videre visus caerentem radiantem, qui ex
suae uxoris utero prominebat: eadem per
quietem Ioannae monstrantur. Somnium uter-
que alteri narrat, colloquutioneque mutua, et
visorum consensione laetati, Deo, et sanctis-
simae Virginis genibus nixi, gratias supplices
agunt: mox puerum in lucem editum in sacri
fontis baptismatis Albertum nominarunt: secuta
est educatio liberalis, et in literis, ac virtute
processus admirandus. Pueri summa omnia pol-
licenti, suisque gratissimum civibus, regali stirpe
sponsa parabatur. Benedictum ad nuptias in-
clinantem Ioanna coniux vehementer obiurgat,
votique admonet nuncupari: negat morti-
ficam filium se esse daturam, qui beatis-
sima Dei Genitricis ex voto deberetur. Be-
nedictus vir potius, et plane vir cum uxore
consentit. nuptiarumque abiecto consilio, sus-
ceptum Virginis dono filium, et esse reddend-
um censet, de cuius manu accepisset, et Ioan-
nae curam imponit Alberti ad religionem in-
ducendi: Mater a morigerio filio facile impe-
trat, ut se Carmelitana fieri velit: qua co-
gnita voluntate, parentes; filium ad monaste-
rium Drepanense mittunt, utque illam vestem
vere nuptialem sibi quaerat, potestatem faci-
unt: eundem votis, et elogis prosequuntur.
Vadit puer laetus, et alacer ad Carmelitana
familiam, quae Virginis sacrosanctae militat,
monasticam vestem efflagitat: id praefectus de-
negat, hand ignarus, quibus puer parentibus
natus esset, quos non audet offendere, non co-
gnita illorum voluntate. Puer, re infecta tris-
tis redit ad suos: nocte insequenti, conspitiis
somo parentibus, beatissima Dei Mater appa-
rens, voti solvendi moram reprehendit, ac poe-
nas graves, nisi puer sibi quamprimum red-
derat, severissimis verbis comminatur: Parentes
vota illa perterriti filium ad monasterium de-
ducunt, visionem exponunt, praefectoque in-
stant; uti votivus Albertus monastico amictu
quamprimum indatur. His cognitis, ad mo-
nachorum illorum moderatorem maturavit, et
coram parentibus, multisque aliis ex prima
nobilitate amabilem Albertum religionis in-
signibus decoravit. Quae fuerit expectatio tyro-
nis Alberti, quae sanctitas veterani, et quibus
eam miraculis testificatus sit, docet historia
non minus vera, quam dulcis. Illud ego ta-
cere non deo, quod valet ad Virginis pie-
tatem vehementer excitandum. Quo tempore Si-
ciliae provincialis rector Albertus suae dilectio-
nis monasteria visitabat, et quendam fratrem sanc-
tissimae Deiparae perstudiosum, cultorem, et
veneratorem fuisse, Deo indicante, cognovit:
de qua lamen pietate multum detraxerat, po-
stea quam malo daemone lenocinante, foemi-
nae cuiusdam amore coepisset ardeare, qui tam
longe processerat, ut de potanda primo quo-
que tempore puella iam ageretur, quam vel
pretio, vel precibus ad suam pellexerat volun-
tatem. Erant haec quidem occallissimum tran-
sacta colloquio, nullo teste, nemine internun-
cio; ubi tamen sacrilegi stupri, foedera miser-

rimus frater inierat, Alberto patefacta, et re-
serata sunt divinitus. Quare fratrem accersit,
quid cum clam delineta muliere perpetrare
se statisset, non latere, foedissimi pacti fa-
cinus exprobrare, et monachum paterna cha-
ritate corrigere. Obstupefactus ille, procidit sup-
plex ad genua, petitaque venia emendationem
pollicetur. Serio tum admonitur, tum ad si-
miles casus probe instructus monitusque dimit-
titur, deprecanteque Alberto, non solum gra-
vitatem morum, sed pristinam etiam erga Dei
Matrem religionem sibi esse restitutam mona-
chus experitur, quod puellam sedactam, de-
ceptamque non tetigit, quod tempestive inter-
venit Albertus, quod monachus non nimis se-
rio respicit, sacrosanctae Virgini attribuendum
censeo, quae antiqui obsequii non immemor,
suaeque faulrix Carmelitanae familiae, aegrum
fratrem, amoreque saucium persanavit, libidi-
nisque face restincta, ignis castissimi flammis
rursus accendit. Quidam puer in medios sac-
ventis incendii aestus incidit, illoque in pe-
riculo beatissimam Virginem, beatumque Al-
bertum invocati haud inani spe, siquidem ab
igne tactus evasit, clamans, sanctissimae Dei
Genitricis Mariae, eiusque amatoris Alberti me-
ritis, nullas se flammis esse perpressum. Prae-
clarum Deiparae amorem, cuius efficacitate,
ab animi, et corporis incendio liberatur. Al-
tius Albertus ille monachus, hoc puer laicus
effugit.

§ XVIII.

Ex historia sancti Patris nostri Francisci,
auctore beato Bonaventura (*cap. de liber. a per-
partus*) Quaedam multum difficultate partus iam
dies septem gravissime cruciata, cum prae tor-
mento, nigrum induta colorem, desperaretur
a medicis, divum Franciscum, qui iam diem
suum obierat, confidenter invocavit. Utique
promissione facta, dormivit, in quiete beatus
pauperum patriarcham vidit, se humanissime
consolantem, duoque illa percontantem: agnos-
cis me? et, canticum, *Salve Regina*, ad im-
plorandum Deiparae tenes auxilium? cum illa,
se utrumque nosse respondisset, nam Fran-
scum vel de facie noverat, sic eius vixit ac-
tate, vel vulnera prederunt, ea se forma os-
tendentem, qua fingitur: exordire igitur an-
tiphona, *Salve*, Franciscus ait, qua nemum
perfecta, salva, et incoluntis partum effundens,
ad hanc vocem expectata mulier, et admoni-
tionis memor, celebrare Ecclesiae canticum: *Salve
Regina*, pronunciat: inque verbis illis: *Et Iesum,
benedictum fructum ventris tui nobis post hoc ex-
ciliam ostende*, puerum pulcherrimum liberata
peperit, ac Reginae misericordiae gratias egit,
quae Divo intercurrente Franciscio, pietatis
virginiae vel post mortem magistro, manum sibi
porrexit salutarem.

§ XIX. *De virtute Saneborum mensis Iulii:* La-
borante in partu Birgitta illa, cui tam multa
sunt ostensa divinitus, matrona quaedam scri-
ca veste albi coloris induta ad eam venit, par-
turientisque et foetum educere conitensis blan-
dissime membra tractavit, corpusque omne fle-
xibile reddidit, ut nullo negotio ventris fruc-
tus exiret. Abente matrona, facilis secutus est
partus, prolesque in lucem cum gaudio et gra-
tulatione edita, quae in alvo tandem inclusa
latuisset, et puerperae negotium doloremque
fecisset. Neque vero est dubitandum, quin be-
atissima Dei Mater illa fuerit, cuius et benefi-
cio, et adventu parienti est sublata difficul-
tas. Id enim Birgitta, ipsa Deipara patefacien-
te, cognovit. Et quidem misericordiae matrem
religiosissime Birgitta coluerat, coluque, dum
vixit, suumque maritum, virom sane praecla-
rum, sanctissimae Dei Genitricis preces hora-
rias recitare docuit, et omni officio, et sancti-
tate venerari.

§ XX.

Ex Vincentio Belnacensi (*in spec. histor. lib.
7. cap. 116*), totidem verbis mihi referendum
duxi, quo nulla re addita, vel dempta, maiori
sinceritate illud lectori proponatur: sic autem
habet: Quidam Archiepiscopus Cantuari-
ensis ecclesiae, olim a curia Romana rever-
tens, in Abbatia s. Bertini, quae est apud s.
Audomarum, hospitalatus est, et die crastina
ductus in capitulum, sermonem aedificationis
cum fratribus habuit: quo finito, indicavit eis,
quia cum esset apud Beneventum, audisset a
quodam viro religioso, qui de partibus He-
rosolymitanis erat, quod in illa terra quique
psalmos incipientes a singulis litteris, nominis
b. Mariae, in honorem et memoriam ipsius
frequenter nulli consueverant, scilicet: *Magnificat:
Ad Dominum cum tribularer; Retribue:
In convertendo: Ad te levavi*; singulis *Ave Ma-
ria* praemittentes. Erat autem ibidem in con-
ventu s. Bertini quidam monachus, Ioscion no-
mine, qui hoc vigilantur audivit, et quotidie
post matutinas praedictos psalmos in honorem
b. Mariae decantare coepit. Accidit igitur, ut
quodam nocte surgentibus fratribus ad vigiliam,
ille frater Ioscion nomine non interesset choro
psallentium. Superior vero choro circumiens
cum lucerna, ubi eum non invenit, ad lectum
citius eius perrexit, ibique eum defunctum re-
perit. Convocati autem fratres, accurrunt stu-
pentes, et lugentes, vultumque ei discoperien-
tes, invenerunt quinque flores rosarum, et
unus egrediebatur de ore, et lingua eius, duo
de oculis, duo de auribus. Laetantes pro tali
miraculo, tulerunt eum in chorum, et facie di-
scoperita cum recentibus rosis diligenter in-
tuentes, in rosa, quae de ore exibat, invenerunt
scriptum Maria, Tenerrant ergo illum per sep-
tem dies, donec tres Episcopi convenirent, quorum
unus fuit Atrabatenis Episcopus, qui fuit Ab-

bas Cisterciensis, et multi alii clerici, et lai-
ci, qui viderunt magnalia Dei; haec Vincen-
tius. Ceterum qua ratione in illis rosis initium
quinque psalmorum, quos Ioscion recitare so-
lebat, descriptum fuerit, narratur plenus in
speculo exemplorum (*dist. 9. num. 119*), ubi
hoc ipsum Ioscionis factum ex 1. exemplorum
b. Virg. describitur: cum enim reliqua, quae
supra ex Vincentio retulimus, posita essent,
haec subiiciuntur: Superior, inquit, eius mo-
nasterii, qui frater Ioscionis erat, in nocte s.
Andreae an. 1173. ubi cognovisset, dictum Ios-
cionem ad matutinas cantandas in choro non
adesse, sumpta laterna ivit in dormitorium,
ubi eum praecedenti vespere viderat ire dor-
mitum: cumque venisset in dormitorium an-
te fratris sui lectisternium, invenit eum in lecto,
sed mortuum: viditque ex ore eius rosam
mirae pulchritudinis excrevisse, similem quo-
que rosam vidit ex quolibet oculo eorum, etiam
atque aurium exortam. Super rosam autem in
ore radicatam habebat inscripta prima lit-
tera nominis Maria, atque primus versus huius
psalmi: *Magnificat*. Super rosam autem in
dextro oculo radicatam litera A. primus quo-
que versus psalmi: *Ad Dominum cum tribula-
rer*, habebat inscriptus. Super rosam sinis-
tri oculi R. et primus versus psalmi: *Retri-
bue*. Super rosam dextrae auris litera I. at-
que primus versus psalmi: *In convertendo*. Su-
per rosam sinistram auris litera A. atque pri-
mus versus psalmi: *Ad te levavi*. Cum autem
his admirabilibus visis, stuperet superior, et
cum magno timore ad chorum accurreret, visaque
fratris nunciavit. Cumque fratres ad spectacu-
lum convenissent, visu miraculo, miro timore
conterriti, monachum antedictum attingere
verebantur; sed mox miserunt nuntium, et in-
firmabant Episcopo, sub cuius tabulo domino,
qui referens gratias Deo, ac b. Mariae matri
eius, eius audito miraculo est gavisus, eo quod
sic Deo, et gloriosae Matri eius devote servi-
entes solet remunerari. Episcopus quoque in-
dutus Episcopatus, solemnem processionem
cum facibus, cum crucibus, atque horribilis
ordinavit: sique cum conventu, atque cleri-
corum solenni collegio venit ad lectum Ios-
cionis monachi iam mortui. Educat autem ro-
sam de ore iam dicti monachi, quae trahen-
tis manum facile subsequebatur, atque cum suo
vigore, et decore incorrupta manebat, fecit in
crystallo quodam supero artificioso, ac reve-
renter clausam formos altare reponi, ubi ad
miraculi evidentiam ab omnibus possent videri:
ceterae vero rosae mox educatae aruerunt, atque
pristinam pulchritudinem amiserunt. Episcopus
vero susceptum corpus ante summum
altare, quod in honorem b. Mariae fuerat con-
secratum, honore debito sepelivit, ubi ad de-
clarandam clementiam Virginis, et devoti mi-
nistri eius meritum ostendendum, plura post-
modum miracula contigerunt; haec in Specu-
lo exemplorum.

§. XXI. *De virginitate et castitate.*

— Iacobus de Voragine (*in festo Assump. b. Mariae*) huius exempli meminit s. Antoninus (4. p. tit. 15. cap. 32. §. 2. et *Spec. exemp. dist. 8. nu. 61*): Miles quidam opibus, ac divitiis pollens, cui uxor erat in primis pudica, ac Deiparae obsequii impense addicta, cum bona omnia sua prodegisset, eo redactus inopiae est, ut egere coepit. Cumque sollemnis quidam adventaret dies, quo dies multa dona elargiri consueverat, nec iam haberet unde aliis quicquam daret: quare prae pudore, ac verecundia nemorum recessus, ac latebras tantisper, dum dicta sollemnitas praeteriret, expetiit, quo suae egestatis incommoda deploraret, et verecundiae consulere suae: sed ecce sibi terribilioris eques retro pariter insidens equo, scitatis tristitiae causam ex homine, cum omnia ab eo didicisset, promittit, si imperata faciat, se divitiis multo plures ei daturum. Accepit ille conditionem; tunc eques, abeas, inquit, domum tuam, et in tali loco, certum autem quandam designabat locum, exquiras, ibique tot auri argentique pondera, plurimum pretiosorum lapidum invenies, tu vero facito, ut tale die contingam ad me tuam hac adducas. Domus miles repetit; quas perquirebat divitias ex satanae praescripto, invenit. Mox rediit fundos, emit domos, servos comparat; et cum praesulitua dies appropinquaret, coniugem accersit suam, monet, ut equum ascendat, secum iter alio factura. Illa quae viri imperium detrectare non audebat, Deiparae se devote commendavit, et post virum abire coepit. Iam longius processerat, cum quandam ecclesiam offensus in via, ex equo repente desiluit, templum ingreditur, viro ad fores praestolante. Dum vero Virgini beatissimae se commendavit, somno ibidem subito corripitur. Interim Deipara Virgo specie, habitu ceteris denique omnibus matronae conspiciat consimilis. foras exit e templo, equum conscendit, dat in viam sese cum milite, qui suam ratus uxorem, ad condictum cum ea locum pervenit. Hic ecce impostor diabolus, iametsi primo proptere eo festinaret, mox tamen appropinquans infrenuit, ac propius accedere prae timore non ausus, militi dixit, hominum infidelissimae, quid mihi sic illustis? haecine pro tantis in te collatis beneficiis mihi rependis? In enim in coniugis quam petieram locum, Dei Genitricem substituisi, milique adduxisti: a tua enim coniuge pro illatis mihi iniuriis poenas repetere cupiebam; tu vero hanc adduxisti, ut me torqueret, et in infernum detrudat. Tunc Deipara sanctissima, neque enim prae timore, et admiratione loqui quicquam poterat miles, nequissimum spiritum oburgavit, quod mulieri sibi devotae nocere praesumpsisset, eumque in infernorum carcerem abire iussit, edixitque pro potestate, ne quid in posterum nocuente inferre audeat, qui sui student obsequio ac pietati; ille vero magno eiulatu recessit. Mox militem, qui cum magno sensu doloris ex equo desilisset, ad eius sese pedes abiecerat, graviter increpans, ad suam iubet uxorem, quae

adhuc in ecclesia consopita divinitus dormiebat, redire, cum ea domum repetere, omnesque daemones divitiis confestim abicere. Feclit is, quod est iussus. Coniugis, quam somno excitavit, ordine narravit universa; daemones divitiis abiecit, et quoad vixerat,ambo in sanctissimae Virginis, a qua innumerabilibus postmodum divitiis aucti sunt, patrocinio ac clientela persisterunt.

§. XXII. *De castitate et pudicitia.*

— Ex lib. de viris ill. ord. Cisterc. (*apud spec. exemp. dist. 3. num. 46*). Ibidem exemplum refert Vincentius, ibique in territorio Linguentiae accidisse, eamque post confessionem sacra Eucharistia percepta obiisse scribit. Matrona quaedam religiosae valde conversationis, licet maritali vinculo teneretur; tamen ieiunius, orationibus, elemosynis, e clericisque religiosis actibus insistens, in habita tamen saeculari vitam regularem quodammodo ducere videbatur. Verum piculum quoddam in adolescentia commissum, prae nimia erubescencia nemini confessata est; quoties autem confitebatur, ita confessionem claudibat: De omnibus peccatis meis, quae modo protuli, et quae non protuli, culpabilem me fateor coram Deo, et vobis: quae verba cum singulis confessionibus iteraret, trahebat ex imo cordis longa suspiria, et tota protinus in lacrymas solvebatur. Quod cum per annos plurimos uniformiter ageret, sacerdos, ut erat prudens, advertit, aliquid pestiferum latere in corde ipsius; quare multis argumentis id ab ea elicere curavit; sed cum nihil proficeret, monuit eam vicini monasterii Cluniacensis, sic enim habet Vincentius Beluacensis, adire priorem, eique tanquam viro sanctissimum suam conscientiam totam aperire. Cum ergo mulier ipsum priorem adisset, nihil aliud ei dixit. Factum est autem, ut infirmata, et minime confessa moreretur, et diutius mortua iacuit, donec filia de alio remoto ad maternas exequias vocata adveniret, quae cum tandem concitato gradu magnis eiulatibus advenisset, foemina, quae defuncta erat, revixit, et filiae flenti ait: *Noli timere filia, quoniam miserante Deo revixisti.* Eaque iubeute sacerdos proptere accesserat, et sedentibus cunctis, contagium venenosum pro confessionem emittitur, atque diluitur. Postea confitentibus populis ad tantum miraculum, ipsa mulier inestimabilis gratiae Dei in se factae testis, et pronuntiatrice effecta, rei ordinem cunctis exposuit, qualiter pro interventionem piissimae Dei Genitricis liberata fuisset. Ego, inquit, miserabilis peccatrix coram oculis hominum propter religiosam conversationem, quam praetendebam, stare videbar, sed coram Deo in ruina mortis iacebam, constituit enim Deus in ecclesia homines per confessionem salvare; ego vero licet de ceteris peccatis puram confessionem facerem, tamen quoddam grave peccatum nulli unquam sum ausa confiteri, propterea opera bona, quae faciebam, infructuosa mihi reddebantur. Verum tamen eundem

lapsum meum singulis fere diebus beatissimae Dei Genitricis coram ipsius altari, vel imagine, seu ubique poteram poenitendo, lugendo, ipsius misericordiam miserabili querrimonia implorabam, ne me pro hoc peccato meo pateretur aeternae damnationis sententiae subiacere. Postquam autem mortis debitum solvi, a malignis spiritibus undique vallata, crudeliter rapiebar, impellebar, discitebar; et cum amarissima exprobratione peccati mei ad inferni supplicia trahebatur. Haec omni auxilio, et consilio destituta, recordata sum, quod hoc ipsum peccatum meum, pro quo iustam damnationis sententiam excipiebam, beatissimae Dei Genitricis Mariae eiulando frequenter confiteri solebam, et continuo modicum spei aliquid concipiens, ipsam matrem misericordiae, et unicum spem miserorum, ne me miseram in summo necessitatis articulo constitutam, derelinqneret, votis magis, atque suspiriis, quam verbis, orabam. Nec mora, eadem consolatrix, et proleto omnium ad se confugientium, tanquam stella matutina, et fulgor meridianus adveniens, terruit, et incerpavit daemones, qui mihi illudebant, quod suam ancillam invadere praesumpsissent, insitque quanto citius deponere praedam, ibique dimittere eam, donec a Domino egrederelet sententia, quid inde fieri deberet. Cumque dicto citius parissimum nequam spiritus, ipsa mater misericordiae accedens ad filium, enixe oravit pro me. Cui Dominus: Nosti dilecta mater, quod sine confessione non potest salvari quispiam; sed quia fas non est, ut pro quavis petitione repulsum a me patiaris, et extra carnem locus confitendi, et poenitendi non est, placet, ut haec anima propria corpori reddita, quod male deliquit, et peius apud se retinuit, humiliter poenitendo confiteatur: statimque reducta, debito tandem ordine misericordiam consequatur. Mox itaque Domino imperante, et piissima Domina nostra sollicito procurante, missus est ad me angelus bonus, qui de omni expectatione malorum spirituum eripiens, proprio corpori sicut cernitis, restituit. Nunc ergo, confessione peracta, tempus est, ut abeam minime iam reditura; sed in aeternum Dei misericordiam cantatura, qui me licet indignam tremendo suo iudicio eadem misericordia praeveniante, et subsequente tam dignanter subtraxit. Cum hoc illa dixisset, caput fetetro reclinavit, et signo crucis se munies, spiritum exhalavit.

§. XXIII.

— Ex lib. qui inscribitur Fortaltium fidei (7.3. de bello Iudaeorum in 9) mirabili isdem plane auctoris verbis: Accidit in civitate Segoviensi, quod quidam imposuit mulieri Iudaeae crimen adulterii falso, quae tradita fuit marito; ut de ea faceret, quod vellet; qui cum eam duceret ad supercilium cuiusdam excelsae rupis, civitati conjunctae, et ex loco illam praecipitaret, concurrentibus ad spectaculum pluribus gentibus, praedicta Iudaea, quae immis

erat a crimine, et devota Virginis gloriosae, licet occulta, in articulo illo grandi cum devotione b. Virginis se commendavit, proponens in corde suo, si eam liberaret, fidem Christi recipere; ac sic toto tempore vitae suae in ecclesia servare; et ecce mox ut praecipitata fuit, apparuit sibi b. Virgo, eam suis manibus recipiens, et illaescam in profundo vallis ponens. Cuiusque plurimae gentes ad locum convenissent, invenerunt eam illaescam, gaudentem, et laudantem Deum, et gratias referentem Virgini gloriosae, publice affirmantem, manibus eius fuisse liberatam. Deducta est Iudaea ad ecclesiam maiorem praedictae civitatis, quae s. Maria Major intulatur; et ibi sacrum recepit; et vocata est Maria Marisaltus propter b. Virginem, quae eam a tali saltu liberavit, et vixit in ecclesia multo tempore in timore Domini, serviendo Deo mirabiliter, et resplendit spiritu prophetae, et feliciter cursum suum consummavit; et praedicti miraculi extat in tali Ecclesia memoria in picturis, et sic ego vidi. Hucusque Auct. Fort. fid.

§. XXIV.

— Baronius (*tom. 7. Annal. ad annum Chris. 445. et in notis ad Martyrol. die 2. Febr.*) sic refert: Cum pestilentia saevissima ex Procopio (li. 2. de bello Persico Iustiniani), temporibus anno Christi 545, vel iuxta alios 542, in oriente grassari coepisset, et nulli aetati, nulli sexui, nulli loco parceret, nullum ei remedium, praeterquam ex Deo est inventum: nam quinquaginta annos per universum orbem ex Evagrino (*lib. 4. cap. 20.*) est propagata. Haec vero Iues, ut verbis utar Procopii loco citato, Constantiopolitibus tantum mensibus praevoluit; et ab initio quidem pauci, deinde in singulos dies quinque, saepe etiam decem milia efferebantur, adeo ut plures etiam divites, ministris iam omnibus extinctis, curatorem penuria magis, quam morbo perirent, et insuppelli manerent; ita Procopius. Quod vero tam brevi tempore fuerit extincta, id Deiparae beneficio factum est, festo Purificationis Dei Genitricis, hanc ob causam instituto. Quod affirmat Sigibertus (*in Chron. An. Christi 542*). Constantiopolitibus, inquit, mortalitate magna insurgente, statuta est solemnitas s. Mariae, quae Graece, hypopante, id est, obviatio dicitur; sic ille. Idem refertur Genebrar. Martinus, Polonus, et Bustus, ubi addit: Invalescens pestilentia, cuidam sancto viro revelatum esse, ut die 2. Febr. festum Purificationis b. Virginis celebraretur, et sic omnis mortalitas ressarret. Quam festivitatem annis circiter 494. Gelasius Pont. in Occidente, Lupercalibus abrogatis, iam introduxerat.

§. XXV.

— Romae quoque tempore Leonis IV. non minus admirabilis, quam salutaris Deiparae vir-

tute liberatio a basilisco, cuius venenatus afflatus, et intus iis, qui ad eius specum accedebant, cerebrum afferebat interitum. Id enim iactum est ipso Assumptionis Dei Genitricis festo, et indicta ad s. Mariam Maiorem supplicatione; praecedente item sancta imagine, quae utique erat; cuius imaginis efficacitatem Romani tempore s. Gregorii Magni, ut diximus, in depellenda pestilentia experti erant. Rem gestam narrat Anastas. Bibliot. cui consentit Sigon. et Baron. Nos Anastasii verbis eam hic apponemus. Leone III. in primo sui Pontific. anno, is autem erat annus Domini 847. iuxta Basilicam Luciae martyris, quae in Orpheusa sita est, in quibusdam terris, abditisque cavernis diri genis serpens, qui basiliscus graece, latine regulus dicitur, ortus est, qui flatu suo, ac visione omnes, qui ad eandem appropinquabant cavernas, celeriter necabat. Ipse vero Pontifex beatissimus hanc populi necem audiens, atque pernicem, ad orationem se convertit, ac litaniis, ut Dominum deprecaretur, quo huiusmodi omnes interitu liberaret. Dum haec agitur, praefatus, ac celeberrimus dies adventi, in quo b. Dei Genitricis, semperque Virginis Mariae Assumptio celebraretur: tunc praefatus universalis Pontif. a Patriarchis cum hymnis, et canticis spiritualibus, sancta praecedente Icona ad Basilicam s. Adriani martyris, sicut nos est, propriis pedibus cum omni clero perrexit. De qua regressus cum omnium fidelium coetu ad Basilicam b. Dei Genitricis, et Domini nostri Iesu Christi, quae ad praesepe dicitur, cum Dei laudibus magna populi caterva comitante properabat. Qui cum pervenisset ad locum, in quo sanctissimus basiliscus tetris, ut iam superius dictum est, facebat cavernis, omni clero, et populo stare praecipit, atque iuxta eandem cavernam properans, sub foramen, unde spiritus et pestiferi flatus egrediebantur serpentinis, intrepidus stetit, et oculos in caelum pariter tendens, et palmas, Christum, qui est super omnia Dominus, profusus lacrymis deprecatus est, ut ab eodem loco diri serpentis genus sua potentia effugaret; et data super populum oratione, Dei laudes, ad basilicam, quam superius memoravimus, profectus est, exhibere. Ab eodem vero die ipse mortifer basiliscus sua effugatus, et ab Ipsi prociectus est antris, ut ultra in illis locis nulla laesionis eius macula appareret.

§. XXVI.

Tursellinus (*lib. 3. cap. 28*) haec scribit: Sicut quaedam mulier Venetiis multos annos vulgato corpore quaestum fecerat, tandem bonis in pecuniam redactis in patriam per Laurentanum templum, quo inibi vitae maculas confessione expleret, et Deiparam Laurentanam salutaret, familiaris quodam suo comite redibat: cum ecce in Ravennati sylvia comes ille praedae spe stimulante, stricto mucrone, eam petit, ac transverberat, et ex equo deiectam, plagis condidit, ac seminecem b. Mariae Laurentanae subinde praesidium implorantem ingu-

lat, pecuniaque sublata, recedit. Illa in suo natans cruore, iam moribunda luctantem animam beatissimae Virgini commendabat, quae repente et in veste candida coelestis emicans luce se offert, et bono animo esse iussam, benigne complectitur; moribundamque gremio fovens, simul vulnera corporis sanant; simul aegrum animum coelesti perfundit gaudio. Deinde castae vitae admonitam, relinquens eius oculis elabatur. Ibi tum mulier velut ex profundo excita somno, recentium vulnerum cicatrices iam oblitas videt, mortiferam inguli plagam persanata sensit, explorans manum itaque maxime Deo, et Deiparae gratias agit. Cumque in subuena crenata, ac laeera a latrone relicta esset in sylvia, a milionibus, qui illae forte transibant, cenone contigit, et mulo impostam Anconam devehunt, inde Laurentum contendit. Vitae labe sacra confessione expiata. Miraculum Deiparae omnibus praedicat, ad rei fidem faciendam cicatricem in ingulo ostendebat; quae aurea circa collum mollis in modum fulgebat, ut facile Deiparae manu plagam illam talem, et sanantem sentiret. Id vero permulta viderunt, ex quorum numero fuit Rachael Riera Societatis Iesu, qui rem memoriae tradidit. Malier vero illa Laurenti vitam deinceps dicens, divinis identidem explata mysteriis, liberatricem suam inveniat, pluresque ex incolis ad Dei Deiparae obsequium singulari pietatis exemplo excitabat.

§. XXVII.

Idem Tursellinus (*lib. 5. cap. 6*) narrat: Iacobus Marchio Badensis ex Germaniae principibus, propter vulnus plumbea glande in Coloniensi tumultu in brachio acceptum, ad ultimum vitae discrimen venerat. Itaque beatissimam Virginem Laurentanam implorat, vovens se, si salutem recuperasset, Laurentum ad eam cum donis iturum. Mox a periculo mortis eximitur, ac sanatur: sed ita ut brachium movere non posset. Laurentum igitur anno 1584, voti exolvendi causa, et spe brachii recuperandi venit; ibi gratis pro recuperata sanitate Deiparae actis, votivum donum magni prelii custodibus tradit, et novo se obligat voto, si integram sanitatem recipiat: et voto adiectis precibus, ad sacrosanctam cellam identidem regressus. In his precibus biduo exacto, sub solis occasum, ad hospitium, cuius insigne est ursus, se se recipit. Nox erat Christi natalis, quando tertia fere vigilia Deipara, candida in veste collucens, se illi offert in quiete, bonum animum habere iusso, brachium manu prehensum extendit illico, sanataque. Marchio igitur tam evidens testantemque miraculum praesidi Laurentano exponit; ille miraculum rite consignandum literis, subscribendumque a testibus curavit. Marchio vero gratis Deo, ac Dei Genitrici impense actis, Romam ad Gregorium XIII. summum Pontificem se contulit: miraculum praedicat, cui fidem addebat persona narrantis; Marchio an-

tea in Lutheri erroribus emersit, iam de catholica religione, et Christi vicario bene sentiebat. Quare Gregorius miraculi admiratione, laetitiaque perfusus, Marchionem omni honore coluit; qui Germaniam repetens, Laurentanam Virginem revisit, vitamque instituit, quae omnibus esset innocentiae ac pietatis exemplum. Sua etiam auctoritate complures ex suis popularibus ad catholicam religionem traduxit. Multa ab eo praecclare instituta genti suae salutis futura fuissent, nisi immatura mors consceleratum fraude, ut creditum est, accessit, optimi Principis salutaria consilia opprimeret.

§. XXVIII.

Idem Tursellinus (*lib. 2. cap. 18*) tempore Leonis X. qui sedere coepit anno salutis 1513 haec refert: Sacerdos erat Dalmata Laurentanae Virginis nuncius deditus; hic forte captus a Turcis, et ad deserendum religionem omni artificio sollicitatus, cum nefarias voces aversaretur, Christum, ac Mariam identidem invocabat, illisque sciscitantibus, cur nomina illa usurparet: quia haerent mihi, inquit, in praecordiis. Tum vero illi furens ira, circumstanti sacerdotem, eique Laurentanam Virginem inclamantem, adiecit voto, eam primo quoque tempore adendum, discisso pectore intestina a summo recisa extrahant; eaque semineci tradunt simul per laudibrium increpantes: Abi iam, propera, et praecordia, in quibus haerere ais Mariam Laurentanam, ad eam perfer, uti vovisti. Moribundus sacerdos Deo, mortem morante, viresque suggerente, porro ire pergit; multorumque dierum itinere celeriter emenso, Laurentum pervenit, sua exta praefrens manu. Quocumque incidit, concursus ad eum fieri, seu visendi studio, seu rei cognoscendae, et ille Laurentani praecipue templi ministris, apertum, vacuumque pectus, et praetenta manu viscera ostentans, totam rem breviter enarrat. Ad ultimum gratis Virgini enixe actis, et solemnibus confessionibus, Eucharistiaeque praesidiis communitus, in Deiparae conspectu, complexuque, ut credere par est, efflavit animam. Extia ipsa et regione sacrosanctae Cellae suspensa diu adventis spectantulo fuerunt. Quibus labe assumptis, exta ligno assimilata, atque ibidem affixa, multos annos monumentum ei fuerunt miraculo: quibus deiectis, ad conservandam tanti miraculi memoriam, sacerdos, praecordia praetendens, in tabella depictus, addita brevi totius rei narratione, hodie visitur.

§. XXIX.

Lipsius de Virgine Hallensi haec (*cap. 33*) collegit, et scribit: Anno 1428 in Vico s. Hilarii, prope Cameracum, evenit. Quaedam mulier, Firmina nomine, uxor Stephani Morelli, puerum peperit mortuum, quem de more extra locum sacrum sepelierunt: mater moesta,

quod absque baptismo diem obiisset, Virgini Hallensi, quam annua peregrinatione venrabatur, vota facti ire atque de die in diem, usque ad diem 15. a prope sua morte: et iam fidenter palam affirmat, puerum vivere, seque certam eius rei ex visu nocturno factam esse. Quare mulieres administras importuna urgebat ad hortum ire, et defossa terra puerum contempleri, num viveret. Mira res, refossa terra, vident puerum tot iam dies terra conditum, pulchellulum, vividum, et rosae instar rugulentum; nisi quod maxilla altera tetrae aggestu atrita leviter esset. Eum tollunt, ad proximum pagum Verteguelum, qui frequentior erat, deferunt: ibique signa vitae clara dedit: nam et sanguinem et naribus stillat, oculis lacrymatur, os oculosque claudit, et aperit. Quare a parocho, non absque difficultate reperito in arce, cui Verticium nomen est, baptizatur coram septuaginta hominibus, post quoque vero horas ex hac vita puer feliciter migrat. Multa alia admirabilia in hoc baptismo memorat Lipsius (*cap. 21*) evenisse, dum baptismi gratia noctu deferretur ad illum pagum, dum conquirunt parochus, qui ad illam arce se contulerat, quae brevitas studio o-mittimus.

§. XXX.

In promptuario Exemplorum discipuli de miraculis b. V. (*exempl. 58*) refertur: Cum in quodam monasterio s. Petri religiosus quidam male vixisset, et ex hac luce absque sacramentis migrasset, eiusque anima a daemouibus ad inferna raperetur, S. Petrus pro anima fratris, qui ex suo monasterio fuerat, Christum precatur: cui Christus respondit, coeli regnum patere iuxta Psalmistam ei: *Qui ingreditur sine macula, et operatur iustitiam*: quod in hoc religioso, maculis inquinato, quique non operatus erat iustitiam, minime inveniebatur. Quare s. Petrus Virginem orat, ut secum pro illa anima intercedere dignaretur. At Virgo piissima sanctis virginibus comitata, Christum pro anima illa interpellat, ad cuius preces indulget Christus, ut anima corpori restitatur, sicque de malis anteaetis, et poenitentia peracta, salutem consequatur. Quod ubi per Virginem Apostolo Petro innotuit, illico magna clave, quam gestabat daemones fugat, animamque illam duobus angelis ad corpus reducendam tradit; ille vero ad vitam revocatus se a daemouum potestate ereptum b. Virginis, ac s. Petri precibus aperte testatur.

§. XXXI.

Baronius (*tom. 10. ad annum Domini 870*), et Arnoldus de Damasco, inquit, atque cum in Palaestinae peregrinatione, haec vidisse testatur: Ad tria milia est quidam locus, in montibus situs, qui Sardaneida vocatur, et a Christianis inhabitabatur. Et est ibi ecclesia in ru-

re sita, et in honorem gloriosae Virginis dedicata, in qua montales virginis duodecim, et monachi octo assidue Deo servant, et b. Virgini. In qua ecclesia vidi tabulam ligneam, ad mensuram unius ulnae longam, et latam ad modum dimidiae ulnae, retro altare in muro sanctuarii in fenestra positam, et ferro laquealisiter cancellatam firmatam; in qua tabula effigies beatæ Mariæ Virginis aliquando depicta fuit, sed nunc, quod dicta mirabile est, pictura super lignum est incarnata, et oleum odoriferum super odorem balsami incessanter ex ea manat. De quo oleo multi Christiani, Sarraeni, et Iudæi de diversis languoribus saepe liberantur. Et nota, quod oleum illud nunquam immittitur, quantumcumque inde accipiatur. Nec prædicta tabula a quoquam tangi audeatur, videri autem omnibus hominibus conceditur; oleum vero illud a christiano religiose conservatur, augmentatur, et cum pro quoctaque cum devotione, et fide sincera sumptum fuerit, pro honore sanctæ Virginis, commissis que solemnitatibus indubitanter impetrabitur. Ad hunc locum in Assumptione, et die gloriosæ Nativitatis suæ omnes Sarraeni illius provincie, una cum Christianis causa orandi conflunt, et Sarraeni caeremonialia illic sua offerunt cum maxima devotione. Nota, quod hæc tabula primo Constantinopoli facta, et depicta fuit. Tæpe temporis quaedam Abbatissa supradicti loci causa orationis Ierusalem descendit, et impetrata tabula a patriarcha Ierosolymitano, cum secum ad ecclesiam sibi commissam transportavit. Fuit autem hoc incarnationis anno 870. sed postea per nulla tempora, coepit oleum sacrum ex ea manare; hucusque Arnoldus.

§. XXXII.

Vincentius Beluacensis (*libr. 27. c. 2. 3. et 4*) hæc narrat: Quidam puer annorum undecim, pecorum custos, ardens pedibus, a matre sua advectus est, remedioque doloris intra paucos dies accepto, ad domum reductus est; erat autem de Vallibus. Sed dum puer idem divino nutu non immemor tanti beneficii, desiderio visendæ domus beatæ Virginis flagraret, et super hoc quotidie molestus matrem perurigeret, et illa penitus non acquiesceret. Redeat, inquit, in me infirmitas, ut necesse habeam illuc referri; quod et factum est. Relata igitur a matre illuc, ad ingressum processionsis matris Ecclesie, excussus a quiete, in gratiarum actionibus rupit clamoribus ætherea, narravitque omnibus raptum se fuisse ante Deum, et Dei Genitricem pro populo supplicentem vidisse, ut dignaretur Deus hunc morbum a populo avertere, et evertere, et hanc scintillam, quae acciderat auferre; hoc tamen responsum a filio suo benigne accepisse: Mater, tu es Maris stella, fiat omnis voluntas tua. Dumque iterum eadem Virgo quereretur super domo sua, quæ vilis, et abiecta præ ceteris erat, audivit a filio suo, quod de trans mare, et de trans Rhenum faceret pecuniam afferri,

de qua domus eius ædificaretur, et in omnium oculis intentum claritate magna, et gloria illustraret eam. Populo etiam Suesionensi mala eventura ex parte Dei prædixit, quia suæ Genitricis ecclesiam non referret. Et quidem multos ex eadem urbe ignis invasit. Quæ et qualia restent, nescimus. Idem puer parum post se mortuum testatus est; et sic evenit, non enim mensem supervixit. Mirum autem valde de hoc pueri erat, quod ab initio mundi omnem historiam relexens totam narrationem suam cursivo rhythimice digerebat. Textum Evangelii, et actus Domini sic in ordine recensebat, tanquam omnia in libro legeret, et dictata ab aliis pronuntiaret. De Ioseph quoque viro beatæ Virginis inter cetera ait: Qui tenet sceptrum florentis virgæ, custos erat gloriosæ puellæ. Hæc narrabat clausis oculis, tanquam lucem transitoriam exosus, laicis, et illiteratis vix dignabatur facere verbum, tanquam ignorantiam eorum pertæsus. Eius mortui corpus tanta gratia perdidit, ut candore, et claritate vultus Angelicum aucto quod, et divinum signaret.

§. XXXIII.

Ex Speculo Exempl. (*distinct. 9. num. 108*) quod in libro exemplorum beatæ Virginis manu script. Seraphinus Razius ex Ordine Prædicatorum (*in suo hortulo exemplorum*) testatur se in Italia legisse: Sanctimonialis quaedam, cui amor et assidua beatæ Virginis memoria, cum ipsa ætate creverat, cuiusdam potentis, ac prædixit eius pulchritudine capti blanditiis, ac promissionibus illucta, nuptias cum eo celebrare consenserat. Condidixerunt diem, quo raptam virginem de monasterio ille aducler suo sociare coniugio. Postea autem cum in domo parentum quiesceret, nocte illa in somnis se supra os patris raptam vidit, qui enormi amplitudine, et profunditate oris sui aperiens barathrum, tam immanes exhalabat fetores, ut universum mundi huius aerem videretur inficere, tam densas fumo nebulas, ut claritatem de coelo videretur effugasse. Cumque totum serpentibus, et vermibus scaturire, et a clamore eorum, qui intus torquebantur, horribili quodam sonitu miraretur immugire; vidit repente Aethiopes quosdam ignitos, de medio exilientes, et animas damnatas tormentis absque differentia crudeliter immergentes; a quibus et ipsa correpta, cum intro traheretur, inter ipsas iam desperationis angustias circumspiciens, si esset auxiliator, Deiparam vidit, sed nimis a longe, et a se illa aversam, ut ex eius visione vix aliquam spem posset colligere: toto tamen conata ad illam conversa, eiusque nomen inclamans: Domina, inquit, Domina subveni ancillam tuam in tam amara necessitate constitutam. Post multa verba accessit mater pietatis, manumque eius tenuit; et procul illico facti sunt inimici, dixitque ei: Hi sunt fructus libidinis, hoc præmium voluptatis; et recessit. Vix evigilavit, cum nunci illius divitis aderant, quærentes, quid fieri inberet de necessariis nup-

tiarum: quibus cum summa indignatione reiectis, rem omnem parentibus aperuit, et monasterio reddidit, totis se viribus poenitentiae luctibus, et antiquo proposito reddidit.

§. XXXIV.

Vincentius (*lib. 7. cap. 11*) ait: Quidam Iudaicus nomine Iacobus a Londonia civitate Angliæ apud Vintoniam pergens, in via praedonum manus incurrens, captus est, plagis afflictus, atque in domum vetustam, casum iam minantem, tractus. Post multas iniurias, omnibus rebus suis spoliatus, ligatisque ad postem pedibus, et vinctis post tergum manibus, ibidem relinquitur solitarius. Verum ne penitus defeceret, modico pane, et aqua per triduum sustentatur, sperabat enim per sui redemptionem magnam pecuniam accipere. Sed tertia nocte cum ex lassitudine paululum obdormisset, assistit ei in somnis femina inestimabili decore reverenda, et niveo habitu amicta, quæ propius accedens, vincula, quibus miser ille constringebatur, poterat dirumpit, eumque solvit. Qui præ gaudio, et admiratione evigilans, curioso intuitu circumspexit, si forte adverteret personam, quæ illum restitueret libertati. Quod intensius agens, vidit aperte non iam in spiritu, ut prius, sed corpore visu Mariam Dominam coeli sibi assistere, et ex eius claritate totum illud diversorium resplendebat. In quam oculos meticulous diligens, sic eam alloquitur: Quæ es Domina, vel unde tibi petus tam benignum, ut mihi misero subvenires in tanta angustia? At illa: Ego sum, inquit, Maria, cui tu, et genus tuum malo vestro insultatis; neque Redemptorem mundi edidisse pertinaciter negatis: veni tamen ad te, ut more meo tibi pro malis bona rependam, et ab errore te ad veritatis cognitionem reducam, atque hucusque quam periculose vixeris, tibi innotescat: quod ut evidentius cognoscas, egrediamur foras. Illa præcedente, securus iubetur super evidentem petram, quæ in promptu erat, ascendere, et intento animo deorsum aspiciere; qui iubenti obtemperans, attendit hiatus terræ vallem lenebrosam, ipso aspectu horribilem, flammam sulphuream exhalantem, fetore intolerabilem, omnique genere tormentorum horridam, et asperam: cernit etiam in his cruciatibus animas damnatarum rotari, et miserime a carnificibus torqueri. Quorum lacrymabilis eiulatus altius auribus excipiens, pene usque ad animam exterritus est. His visis, et auditis, ait illi b. Virgo: Hic carcer, hæc incendia, hæc omnimoda tormenta, te, tuosque sequaces expectant, nisi Iudaicam impietatem celeriter dimiseris, et ad fidei christianæ sacramenta confugeris: nunc autem sequere me, ut ostendam tibi, quid etiam boni pro vestra caecitate perdidistis. Cumque supra collem excelsum cum statuisset, aspexit eminus mansionem perlicidam, visusque pulcherrimam, ex qua tanta optimi odoris fragrantia naribus intuentis infusa est, ac si illam omnium suavitas aromatum respersisset.

Ibi vidit caetus Leatorum splendido vultu solemnem, omni gaudio tripudiantem, melos dulcissimum concinentem. Quibus studiose conspectis, ait Maria ad eum: Hæc est hæreditas animarum, sanguine filii mei redemptarum, quam et tu possidebis, si illum ex me veram carnem assumpsisse credideris. Sed iam hinc recedere, et mysterium tibi, licet indigno, revelatum memoriter retine, et posthac quid tibi sit agendum, sollicite perpende. Timeas Iudaicus, ne denuo hostibus suis occurreret, ibat densissima nocte, quo impetus illum ducebat, quosque dilaceraret. Diluculo autem pergens ad urbem, quæ Bacha dicitur, quoddam monasterium, quod ibi erat, adii, Priori et fratribus, quicquid viderat, et audierat, totum ex ordine exposuit. Baptismum petiit, et accepit, Ioannesque vocatus est; hucusque Vincentius (*loc. cit.*).

§. XXXV.

Baronius (*tom. 10. ad ann. 1095*), ubi quosdam canones recitat Concilii Claromontani hæc Francisco Belleforestio hæc narrat: Urbanus II. Pontifex Maximus anno Domini 1095, in Claromontano Concilio sacram expeditionem Christianorum in terram Sanctam ad eripiendam de manibus infidelium Ierosolymam, magno studio indixit, utque res hæc difficillima optatum consequeretur effectum, Dei Genitricis apud Christum patrocinium enixe implorandum censuit. Quare in eodem Concilio rogata Patrum sententia, egit, ut horarum illarum preces, quæ vulgo b. Virginis officium dicuntur, apud monachos eremitas institutione Petri Damiani recitari coepisset, ad clericos etiam deducerentur. Quod quidem a sancta Synodo, Urbano agente, ea occasione indictum, et a Clericis pie susceptum, ad laicos quoque tum viros, tum mulieres, magno eorum bono, ut omnes experti sumus, est propagatum. Mandatum est etiam omnibus Christianis, ut diebus singulis sabbati officium b. Virginis recitent. Quantum vero Virginis preces apud filium valuerint, declarat felix illius sacrae expeditionis successus; nam anno 1099, ab exercitu Christianorum, Duce Godifredo, capta est Ierosolyma, magna omnium fidelium gratulatione, quam ad multos annos strenue retinuerunt, donec peccatis nostris exigentibus, iterum ad infidelium potestatem devenit: sic ille.

§. XXXVI.

Antonius Spinellus (*de Mar. Deip. tract. de Mirac. num. 65*) hæc narrat: Franciscus Capomazza, Alexandri nobilis Pateolanti filius, undecim annos natus, puer modestus, optimisque moribus præditus, et in tantula ætate perspicacis ingenii, beatæ Virginis in primis devotus erat: nam pene ab incunabulis in Deiparæ honorem præter coram, rosarium, aliasque piæ preces, quas eadem Virgini reci-

tare conseruat; singulis hebdomadis bis a carnibus abstinebat, eo scilicet die, in quem festum Annunciate Virginis incidit; die item Mercurii eidem Virgini, quam a Carmelo vocant dicato, sabbato praeterea a lacticiis semper abstinebat; quin etiam a parentibus enixe contendeat, ut et die Martis beatae Virginis Constantinopoli sacro liceret sibi a carnibus praeteriter abstinere, quod illi propter teneram pueri aetatem minime permittebant. Is itaque cum parente ad montem Virginis in festo Pentecostes anni 1611. se contulerat; cumque ipse, ac parens in cuiusdam Monachi cellam, qui eos amice hospitabatur, recepti essent, ad incendii strepitum expergefacti, surgunt e stratis, arreptaque pater filii inhaerentis manu, ut et eius, et suae consuleret vitae, ianua versus pergebat, quo plurima ad incendium evadendum multitudo confluxerat. Verum cum non longe abesset a ianua, repente conferrissima turba supervenit, suoque impetu filium a patre distraxit sic, ut confluentium horum undis pene obrutus puer, contenta voce patris auxilium nequiquam imploraret, cui pater multitudinis etiam impetu abreptus in haec verba respondit: Christus Iesus te servet incolumem, fili mi: ego enim nihil opis tibi afferre valeo. Hic puer, cum se sentire humana ope destitutum, Virginis singularis suae patronae auxilium invocavit; vovit, si ab eo discrimine eriperetur, singulis hebdomadis die Martis carnium abstinentiam. Interea iacebat pene sepultus ac multitudine opprimere prolixius altero subitus pectus brachio, altero non impedito, cum ecca sibi mulier, in cuius faciem minime se intendisse affirmavit, beatam tamen Virginem fuisse probavit eventus. Quid hic agis, inquit, puer? surge inde. At ille cum se surgere posse negaret, brachio mulier arrepto substulit, tanteque vi extraxit, ac divulsit e turba, ut calcens e pedibus extractos ibi relinquere coegerit, dolorem quoque brachio vehementer compresso incusserit. Inde sub fornicem, lussissimum nempe locum, momento tradidit incolumem. Absentem iam die moestus pater ad cadaverum aeternum se contulit, ut filium, quem iam extinctum arbitratur, honestiore tumulo componeret; et cum propius accederet, filium exaudivit clamantem: Pater, pater, quem ut spirantem, clamantem: Pater, nec opinato aspexit, flexis genibus terram saepius exosculatus, Deo quas poterat gratias egit, quod extinctis, atque a tritis tot hominibus, hisque robustioribus, tenerum filium a tanto periculo subduxerit. Postmodum interroganti patri, quoniam pacto calamitatem pene communem unius evaserit; puer rem omnem ordine narravit. Qua in re mihi visus est Deus ad beatae Matris intercessionem a tam communi clade utrumque liberare voluisse: nam et patres spectatae est probitatis, et filius pietatis Virginis maxime addictus, cui parentes ob votum Deiparae ab ipso in tali incendio nuncupatum, coacti sunt abstinentiam a carnibus die Martis concedere: utique vero oratorium Deiparae, recens Pulcolis ereclum, adire studeat.

§. XXXVII. *Quidam commentum in hunc modum habent: Quodam die, cum Henrico Granmo maxime habenda fides est, cum historias recensent personis ac locis definitas, agnoscutur in hoc viro diligencia, et fides cum probitate coniuncta. Quo tempore Campensis Thomas Davenportiae in Germania theologiae, apud Florentium, florentissimum divinae sapientiae doctorem, operam daret, nam horam Deiparae, cui ex animo studebat, in precationibus recitandis, pronuntiandisque ponebat, ita demum se in litteris ratio posse proficere, si pietatem comitem adhiberet. Veruntamen paulatim frigescente fervore, qui in iuvenibus praesertim litterarum studio attentis, haud solet esse diuturnus, principio rarius, mox saepius virginales hymnos, et laudes omitebat, eoque delapsa sensim Thomae discordia est, ut de virgineo pensu nihil relinqueretur, eam tacitus praeteriret, cuius olim diebus singulis memoriam usurpabat. Thomae in hac oblivione quiescenti quadam nocte talis obiecta species est. In medio sibi videbat xisto consistere, ubi nullis audientibus solebat docere Forestius inter medium explanationem, disputationemque Florentii, quam ipse cum aliis audiret attente, coeli Regina fidelissima, tum facie, tum veste descendit. Cum in atrium venisset, singulas duorum exedras perlustrasse, magistrus de suis quaeque rebus, ac quaestionibus disserentes, amantissime complexam, gratulataque, quod eruditis scholis hominum mentes expolirent, neque solum a suis discipulis scientiam, sed multo etiam magis vitam innocentiam, et morum requirerent sanctitatem, qua sublata, fusus Christi filii sui sanguis auditoribus emolumento non esset; Thomam Deiparae communi indulgentia animadversa, se quoque sperasse fore participem; quo circa fixis oculis intuentem, dum ad se veniret, anxie expectavisse. Sed enim, cum modo hos, modo illos Dei Mater esset amplexa, ubi ad Thomam venit, amplexum denegasse, obiurgatione non tacita. Frustra crudelis inimice, in eum tibi amplexum spondidisti, qui consuetudinis pie inmemor, nihil de pristina precum antiquarum pensione persolvit. Quo tandem precationes illae tuae, quo laudationes abierunt? ubi illa mihi supplicandi studia ferventibus mixta suspiriis? charitatem inlepusse non vides? ac religionem illam, qua me tuam matrem observabas, claudicasse? et tamen, quasi nihil mali egisses, meum tibi suavium promisisti. Deinde adverso, atque indignante vultu, ubi, inquit, et te huiusmodi solatiis, atque hac voluptate coelestis, quae, quanta sit, scit ille, qui capit, et, quam indignissimum arbitrare. Virginem post aeternam hanc reprehensionem, se se in coelum recepisse. Thomas, somno solutus, memorque dierum, culpam negligentiae deservit, vitam corripuit, solitas preces tanto ardentius repetivit, quanto acerbiora obiurgationis ac repulsae vulnera fuerunt, et beatissimae Virginis, ut ante fuerat, sic esse denno studiosus cultor incepit, atque in hoc, non minus pio, quam salutari officio perduravit. Quin et posthabitis huius*

vitae rebus, sui magistri Florentii sensu, ad religiosam vitam aspiravit, et in eorum canonicorum, qui divi Augustini regulam sequuntur, adscribi se numerum voluit, id quod coenobium a praefecto impetravit. Et quia ad hoc ipsum obliandum, commendatiliis Florentii litteris iuvabatur, attamen coenobiarum, tametsi bene moralium, et ad religionem sectandam esse vidit apertissimum, ad professionem non nisi emerso spatio sex annorum admisit. Cuius rei causam scribit Ascensius ille typographia, et librorum commentariis nobilis, eiusque haec ipsa sunt verba: *Sic, quod illa aetas cavebat, quoniam adhuc aeternum impertum ad ignotum rerum vota astringere, scilicet, quod et re adolescentuli primarius existimat, ipsum prius per omnia probare, haec ille. Sex igitur annos Thomas Malleolus Campensis in tyrocinio consumpsit, sequo cunctis praebuit admirandum. Ac, ne quando regredi posset, voto se novitius sponte constrinxit. Haec, cum anno aetatis undevigesimo in religiosorum numerum relatus primo esset, viginti quinque annos natus, professionis solemnia vota nuncupavit. Migravit et vita, dierum et sanctitatis plenus, quem etiam miracula patrasse fama vulgavit. Ex quo intelligi illud potest, professionis hanc tarditatem, quam Iesu Societas suo more, institutoque conservat, insolitam in Dei Ecclesia non fuisse, quippe quae annis abhinc ducentis, ut alia praeremittam, esset in usu, scriptore Iodoco Badio Ascensio in Thomae vita Campensis, cui est habenda fides, qui in illa vixit aetate, saepeque memoriae viros, homo, ut illis temporibus eruditus, aeternitati commendavit. Esti Thomam, cum alia scripta, tum ille maxime liber ab oblivione vindicet, qui mundi contemptus, inscribitur, in quo perfectum Christi servum, militemque depingit, atque ita conformat, nihil ut sit, quod amplius philosophia Christiana desideret. In eo, quot verba Thomas, lot fudit oracula, Deo plenum ad scribendum accessit, mentesque solidae doctrinae discendae avidas, sine fastidio saturat, nulloque dicendi apparatu docet, delectat, et movet.*

§. XXXVIII.

Ludovicus Granatensis (*de symbolo fidei part. 2. sect. 10. reg. 4. vop. 5*): Sequitur miraculum nostri quidem temporis, sed tantae tum veritatis, tum magnitudinis, ut Granatensis Ludovicus gravis nostrae aetatis scriptor, vel hoc uno, si Ethicus esset, christiana sacra se suscepturum fuisse fateatur: Naamani Syri exemplo, cuius elephantiasim curaverat Heliseus, Ulyssipone nobilissima matrona, Catharina, Thaidia degobat, eius familiae domina, quae oppidum, villam viridem possessione tenet antiqua. Haec annum prope quartumdecimum a genti infestus valde morbus fuit, cuius dolor horribilis, atque iactatio puellam generosam ad mortis limen, aditumque pervexit, adeo ut moribundae fanebre linteum pararetur. In hoc Virginis periculo, domesticorumque dolore, at-

que lecta, Catharinae natrix tam sibi, quam alumnae metuens, egebat enim, et ex Catharinae vita pendebat, ad quamdam Mariae sacrosanctae Virginis aeternam cito confugit; ibi collocans, et igemiscens pro Catharinae vita sanctissimae parenti supplicavit. Haud irritus miserorum orandae patronae labor; siquidem ad pias, quod erodere par est, mulieris acrumosae, preces, inclinate Deiparae Virgine, paulatim, ac sensim exanimata, ac pene mortua, Catharina revixit, ac melius habere coepit, cum menses prope quatuor aegrolasset; et vero morbus, quoniam remissior est factus, et veramen eius reliquiae manserunt; lateris sinistri saeva paralysis, et brachii tanta mobilitas, ut qui illud firmare vellet, brachium statim ei contremere. Haec novem menses inaudita plaga duravit, quibus optimi quaeque urbis Ulyssiponae medici suam artem frustra tentarunt. Interim Catharina ad communem omnium Dominam suspiciebat, cuius opo mortis fanchus esset erepra. Mariae Dei Genitricis beneficia imperfecta non esse, quae vitam dedisset integram, valetudinem eiusdem esse beneficio, et liberalitate venturam. Itaque ad coenobium in eiusdem Catharinae castello situm se deferre postulat, cuius coenobii templum, Deiparae sacrum Mariae reliquiarum appellatur. Religiosa domus haec est, et peregrinorum celebrata concursus; simulque venit in templum, ac se aute perpetuae Virginis imaginem simplex, et veneranda demisit, animum a tergo audit, aegro filio salutem enixe deprecantem, et elementissimae Reginae opem et auxilium intensa supplicatione, magnisque gemibus, et claritate insolita vocis implorantem. Hinc Catharina suae precationis sumit exordium: Non equidem dubito, in quo perfectum Christi servum, militemque depingit, atque ita conformat, nihil ut sit, quod amplius philosophia Christiana desideret. In eo, quot verba Thomas, lot fudit oracula, Deo plenum ad scribendum accessit, mentesque solidae doctrinae discendae avidas, sine fastidio saturat, nulloque dicendi apparatu docet, delectat, et movet.

Deinde nemine sustentante surrexit a terra, suisque ingressa pedibus, ad matrem Dynastae, et Comitissae uxorem, quae in templo erat, gaudio turbata, se confert. Matres similis stupor occupavit, quae vero turba non infrequens, Dominicus enim agebat dies, in templum, rem divinam auditura convenerat, miraculum magnois vocibus acclamavit. Haec cum audissent monasterii Patres, rei veritate nullo negotio completa, immortalis Deo, eiusque Matri largissimis, modulatisque vocibus: *Te Deum laudamus*, cecinerunt. Die postero castelli sacerdotibus publicae gratulatione, pompaeque miraculum celebrant, Catharina pedibus sacrum triumphum celebrante, quam constabat, novem trius menses sine axillari baculo, et fulcrite famulo ne vestigium quidem facere potuisset; et tamen ita convulsi, ut dicere soleat sanitate, quam Maria sanctissima donaverit, ex calice, ac petra componi, caementoque durissimo, qua similitudine firmissimum sanationis genus de

manni Virginis ostendebat; cuius argumentum est, Ludovicus ait, Catharinam nunc a templis a matutinae lucis exordio, ad undecimam horam, aut non multo secus flexis genibus obdurare solitam non sedere, non fatigari. In huius porro beneficii memoriam nobilissima haec matrona quoniam ipso recuperatae valetudinis die ferias ad honorem benemeritae de se Virginis agit, quas cuncta simpli familia celebrabat, atque a servilibus vacat operibus non aliter, atque in festis diebus fieri a Christianis solet, quos a non ingenio labore, et a functione famulari immunes fecit Ecclesia. Prodigii testes, Castelli incolae sunt, villam populari sermone dicimus, matronae lota domus, et Carmelitani Patres, qui in illo religioso coenobio sacro iure commemorantur. Fama miraculi ex finitimus plagis quam plurimos evocavit, quibus generosae virginis a virginum Virgine salutis, et medicina gratissima fuit, amat enim Deipara sui similes; amat item agnus ille nive candidior, quem virginis, quocumque pergat, prosequantur.

Discipulus (*lib. Exemplorum B. V.*): Erat in coenobio quodam frater quidam, Hieronymus nomine, pictor optimus, qui assuetus semper Virgini Mariae statuam omni studio, ac virtute decorare et ornare studebat, et solebat, adversarii quidem diaboli per contrarium faciebat, turpissimum, deformem, omnique imagini illiusviam, post, in ipsius imaginem irrisive spuens. Odiosus ergo his diabolus, coepit Hieronymum stimulare vehementissimae luxuriae libidine, cogitans vindicare se ex perpetrata iniuria. Demum apparuit ei diabolus in specie dominae pulcherrimae, quae pollicebatur secum gaudere, si vellet sibi consentire. Et respondit Hieronymus cuncta patrare, si vellet consensu mei praebere; dixit ei domina, tu es loci illius sacrista? at ille, utique; inquit ista: accipe ergo thesauros, quos sub tuo domino habes, maxime autem auri, et argenti, frangeque simulque omnia ponas in sacco, et tunc ad me venies, diu gavisurus. Hieronymus autem pollicetur haec agere; et cum talia operaretur, coepit diabolus vociferare: currite Domini, currite Domini, quia Hieronymus praedat ecclesiae thesauros. Cum vero monachi currerent, et Hieronymum reperissent calices, et crates, et cetera auro, et argenteo fregisse, admirati sunt valde, et interrogantes, quidnam esset; volens ratione se terri, timens ac tremens obmatit. At illi, quia sero erat, ligaverunt eum ad columnam, diabolus vero ad ipsum veniens, illud ubi ei dicens: nonne es ille, qui me tum deformem depingebas, et in faciem spernebas? quia me illiusisti, illius te, ecce miser asservaris; dic ergo Mariae tuae, quam ita pulchram faciebas, ut te nunc advenit. Recordatus itaque Hieronymus miseracionis Dei Genitricis, toto corde coepit eam invocare, ut in tantis afflictionibus dignaretur sibi succurrere: ipsa quidem mater

pietatis apparuit ei, et ait: Confortare in Domino Hieronymus, si deinceps constans esto, et caveas tibi ab astatu diaboli, qui te non deseret in his tribulationibus; et statim apprehenso diabolo, ligavit eum ad columnam, soluto Hieronymo. Simul vero a Domino admonitus, hora competentis pulsatus matris, et accensis lampadibus, et aperitis foribus, stetit in loco consueto. Venientibus siquidem fratribus, et in ecclesia Hieronymum intuentibus, similiter ad columnam ligatum; mirati maxime, quidnam hoc esset, reperientes sacristam consuetum officium, et ecclesiae thesauros solito modo consistentes; euntes ad columnam repererunt diabolum, quem exposuerunt, eo maxime verberato: at ille stridens, et clamans aufugit. Denique confessus Hieronymus scelus suum, coepit narrare misericordiam Virginis Mariae, qualiter sibi misericorditer, et poterit in tali necessitate subvenit.

§. XL.

Discipulus (*lib. exem. b. Mar. V.*): Quaedam abbatisa, quantum poterat, moniales religiose gubernans, et ad custodiam disciplinae coartans, eas in odium sui de bono studio provocavit; et instinctu diaboli, oculo Dei iudicio, cum dapifero suo luxuriae crimen incurrit. At illa gravidam se cognoscens, moniales, ut prius, ad regulam nihilominus stringebat. Unde contra eam amplius concitatae, tandem per incessum, et cibum muliebri sagacitate, ab eis pro certo gravidam esse deprehenditur, et statim cum gravissimis accusationibus occultationes tanti criminis Episcopo deferunt. Imminente ergo adventu Episcopi, Abbatisa in quadam privata capella, ubi orare solebat, effusa est in lacrymas, beatissimam Virginem devotissime deprecans: tandem in oratione paululum soporabat, et tunc beata Virgo Maria cum duobus angelis eam alloquitur, et data peccati venia, delere cito infamiam illam pollicetur, statimque dixit duobus angelis, ut eam ad onere prolis exonerarent, ut eidam eremitae in vicino manenti per septem annos puerum nutriendum offerrent, quo facto liberatam ab opprobrio monuit, ut caveret deinceps a peccato. Scias tamen, inquit, te prius ab Episcopo multis opprobriis fatigandam; sed, ne timeas, quia facile pertransibit. Post haec Episcopo veniens, capitulum intravit, ac Abbatisam venire precepit, et accedens, contumeliosis illam arguens, de capitulo exire compellit; at illa nil timens, impetrita fortis stetit; missis ad eam duobus clericis, ut crimen explorarent, cum nullum in ea signum gravidationis inveniret, Episcopus ad pedes eius corruit, veniam petit, et omnes detractores illius ex monasterio eius citius abire precepit. Abbatisa vero Episcopo in confessione totum factum narravit, et ille benedicens Deum ad eremitam duos clericos pro causa pueri inquirenda transmisit. Venerunt ergo, et didicerunt ab illo puerum ista nocte natum, et a duobus juvenibus ad eum

paulo ante delatum, et ex parte beatae Mariae fuisse commendatum. Audiens hoc Episcopus, mirabiliter laetus, puerum septem annis nutriendum in manu eremitae dimisit; et ipse puer postea literis, et vita idoneis, eidem Episcopo in episcopatu successit.

§. XLII.

Discipulus (*lib. Exempl. b. V.*): Clericus quidam beatae Virgini devotus, cui cum per ecclesiam contingeret transitus, cum omni humilitate et devotione genuflexus, angelica salutatione eam honorabat, dicens: Ave Maria; rursus genuflexus: Beatus venter, qui te portavit, Christo, et beata ubera, quae lactaverunt Dominum, et Salvatorem nostrum. Hinc aliquando molestia corporis, et dolor inolevit, ut linguam, et labia dentibus suis manderet: idipsum de membris facturus, si permitteret. Cuius iam lingua, et labii penitus absumptus, vehementer in aliis membris se laederet, iaceretque horrendus aspectu, ac sensibus corporis exemptus, vidit iuxta lectus sui caput personam consistere pulchram facie, et reverendo aspectu, quantum datur intelligi, angelus eius erat: hic aegroti sui aerumnas plorans, qui in hunc modum lamentari videbatur: Quid, o Domina misericordiae, fons pietatis, haecne est gratiose, et gloriose salvandorum? haec, quae est lingua, quae beatificandum ventrem, ubera, et partum tuum longo usu ex ardenti affectu salutare sic assidue facit, ut pene nihil aliud sonare nosset in ecclesia Dei: o Domina, si tu dees tuis, quis aderit suis? non sic, Domina, non sic: ad nihilum devenit spes hominum, si in te incipiunt non invenire refugium. Haec cum in auribus tantum aegri declamaret, et in eius tantum oculis declararet, apparuit utique Mater Domini, et quasi satisfaciens de negligentia in servitium suum, de qua insullabatur, ad lectulum aegri propius accedit, extractoque ubere, visa est prolinus mittere in os aegri, et sacri lactis sui rore infuso, subito suae linguae integritatem, et labiis antiquum decorem, et in foto eius corpore pristinum restauravit sanitatem; et surrexit sanus, et incoluimus: factaque circa se misericordiam omnibus coepit praedicare, et postmodum se, et sua Dei servitio mancipans, de cetero duxit vitam religiosam, et bonam.

§. XLIII.

Discipulus (*lib. Exempl. b. V.*): Fuit quidam nobilis Theophilus nomine, qui, cum depauperatus fuisset, coepit desperare, et cogitare, quid faceret. Tandem cogitavit, ut iret ad bivium, et cum diabolo loqueretur, ut ei in rebus mundanis subveniret: quod sic factum est. Diabolus vero, cum precibus Theophili sollicitaretur, ut eum divitiis restitueret, quaesivit a Theophilo, si facere posset, et vellet quae

proponeret. Respondit, quod vellet, et iuravit. Qui veniens, tribus noctibus successive, prima nocte abrenunciavit baptismo; secunda suo Creatori; tertia ipsi Matri misericordiae. Diabolus vero considerans suum affectum, dixit: hanc aburationem, si per chiographum scriptum tuo sanguine confirmaveris, et ad me deportaveris, tunc omnia consummata sunt: quod sic factum est. Chiographum scriptum est sanguine Theophili, et sigillo diaboli confirmatum est. Contigit die quodam, quod Theophilus poenitentia ductus, coepit flere, et cum flentu coram imagine b. Mariae Virginis se prosterneret; invocavit b. Virginem Mariam cum devotione: sed b. Virgo Maria semper fuit miseratrix, et benigna: ipsa miserata eius, indulsit, quae fecerat. Et cum ipse Theophilus prostratus ante altare, multum fleret, et rogaret imaginem b. Mariae Virginis; Dei imago, quasi irata ipsum audire noluit, et faciem vertit ab ipso: quod videns b. Virgo, collocait filii sui imaginem in altari, et una cum Theophilo diabolum adit, et per b. Virginem reformans est gratiae Dei, et chiographum abrenunciacionis, quod diabolo dederat, diabolum reddere praecipit; et sic Theophilus conversus est, ac tandem pervenit ad gaudia coeli.

§. XLIII.

Discipulus (*lib. Exemplorum b. V.*): Vir quidam per omnia literatus, et pius, dixit in suis partibus fuisse praedonem, caedente inhiantem homini: hic ab inimicis raptus in declivio montis ibidem decolatur. Delapsus vero Virgo Maria dat contritionem veram, ac confessionem. Caput enim e corpore evulsam valido clamore confessionem pebat: unde unus inimicorum pro sacerdotio caecurrit; sed sacerdos appropinquare noluit, nec audebat, nisi caput corpori coniungeretur: quo facto, confessionem audivit, in cuius fine, sacerdos quaesivit, cur mori non poluisset: at ille causam miraculi dixit: invenis audivi, quemcunque confessionem adipisci ante mortem, qui ob reverentiam b. Mariae Virginis quartam feriam, vel sabbatum ieiunaret; et servari, nec quicquam alias boni feci; absolutusque spiritum efflavit.

§. XLIV.

Discipulus (*lib. Exempl. b. V.*): Quidam pictor diabolum cum cornibus, et ceteris membris, ut turpius poterat, et magis horribilem pinxit: idem vero imaginem beatae Mariae Virginis decentem, et ita pulchram, ut potuit, depinxit, diversis coloribus. De hoc vero diabolus iratus, et invidens, festinanter accedens ad pictorem, et quaesivit dicens: Cur me tam horribilem, et deformem, et beatam Virginem Mariam tam pulchram, et decentem depinxisti? qui respondit, quod ita se res in veritate haberet, sicut facta pictura ostendit. Diabolus vero iratus, pictorem ab alto, ubi depinxit

imaginem beatæ Mariæ Virginis, quadam die voluit præcipitare, confregitque ligna, in quibus stabat pictor, qui ad casum perit: mox imago piissimæ Virginis pictori manum porrexit, et eam, ne caderet, firmiter retinuit, sique eum a daemone custodivit.

§. XLV.

Discipulus (*lib. Exempl. b. V. Mariæ*): Fuit quidam sacerdos idiota nullam sciens missam, nisi de beata Domina Maria: et cum de illa quotidie celebraret, et de hoc accusaretur, prohibitus est ab Episcopo, de cetero non celebrare aliquam missam. Qui cum esset in tribulatione, et egeret, beatamque Virginem invocare, illa ei apparet, ait: vade ad Episcopum, et dic ei ex parte mea, ut tibi restituit officium tuum. Respondente sacerdote, Domina nostra, ego pauper sum, et despecta persona, non me audiet, neque mihi patebit accessus ad eam. Beata Virgo adiunxit: vade, et ego vium tibi præparabo: et ille, o Domina Virgo Maria, non credet verbis meis; respondit illa: dices ei pro signo quod in tali hora, et in tali loco, dum cilicium suum resarciret, ego illud ex parte una tenebam, adiuvens eum, et statim credit tibi. Mane sine impedimento sacerdos intrans ad Episcopum, ut beatæ Dei Genitricis deferret nuntium, cum ille diceret: unde credam, te ab ea missum? prædixit signum de cilicio subnixit: quo audito beatus Pontifex stupens simul, ac pavens respondit: ecce reddo tibi, ut tantum de Domina nostra beatæ Virgine Maria celebres, ac frequentes, et ora pro me semper.

§. XLVI.

Discipulus (*lib. Exempl. b. V.*): In monasterio quodam sanctimonialium ante multos annos virgo quædam degebat nomine Beatrix: erat enim corpore speciosa, mente devota, et in obsequio Dei Genitricis ferventissima: quoties illa spirituales orationes, cum fine veniam secretis efflere potuit, cum fine veniam replevit: facta vero custrix, hæc egit tanto devotius, quanto liberius: quam clericus quidam videns, et concupiscens, precari coepit: illa verba spernente luxuria, istoque tanto importunius instante, serpens antiquus cum vehementer incendit, ut pectus eius flammam amoris ferre non posset; accedens vero ad altare beatæ Mariæ Virginis, quæ ibi paratona erat, sic ait: Domina, quanto devotius potui tibi servi, ecce, claves tibi resigno, tentationes carnales diutius sustinere non valeo. Positis super altare clavibus, clam secuta est clericum: quam cum miser ille corrupisset, post dies paucos eam abiecit. Illa, cum non haberet, unde viveret, et ad claustrum redire erubesceret, facta est meretrix: in quo vitio, cum publice annos plurimos transeisset, die quadam in habitu sæculari, ad portam venit

monasterii, quæ cum dixisset portariae: nosti Beatricem, quondam monasterii huius custricem; respondit optime: est enim domina proba, et sancta, et sine querela, ab infantia usque in hunc diem in hoc monasterio conversata. Illa verba ista notans, sed non considerans, dum abire vellet, Mater misericordiae in effigie mulieris ei apparet: ait: ego per quindecim annos absentiae tuæ officium tuum supplivi; revertere autem in domum tuam, et poenitentiam age, quia nullus hominum novit excessum tuum, in fama siquidem, et habitu illius, Dei Genitrix vices egerat custodiæ: quæ mox regressa, quando vixit, gratias egit Mariæ Virginis, et per confessionem circa se gesta manifestavit confessori suo.

§. XLVII.

Petrus Cluniacensis, vir sua ætate insignis doctrinæ, et pietatis (*in l. 2. de miracul. c. 30*) morem tradit Romanorum fuisse festum Assumptionis Matris Domini inter universas anni festivitates præcipuo honore colere. Unde inter plura devoti animi sui erga præcelsam Virginem signa, ceteros maximos facit, et eos ante paratos, vigilia festivitatibus, ad nominatam ecclesiam sanctæ Mariæ Maioris deferunt, atque vespertina hora, vel circa accendunt, pondus tamen eorum æqua lance pensatum domi retineat, ut sequenti die, solemni Missa præacta, eos rursus pensantes, quantum de quantitate eorum ignis consumperit, indicante statera, cognoscere valeant. Cumque eos die sequenti domum retulerint, et ponderaverint, deprehendunt, idem esse pondus, atque prius fuit: quod miraculum in ipsa Romana Urbe, templo præclaro, et non semel, sed anno recursum fieri solum expendit hic bonus Pater. Ostendit Deus hoc signo, nihil eorum perire, quod in Virginis cultum, et honorem expenditur, sed id est Deo gratum et acceptum.

§. XLVIII.

Sylvanus Razzius monachus Camaldulensis, cuius opus ex Italico Latine fecit Hercules Vincemala (*de mirac. Virg. Mar. lib. 2. c. 13*): Vir nobilissimus, cuius uxor in Virginis fidem, et clientelam sese dederat, cum nullos haberet liberos, Deam suppliciter obtestatus est, ut prolis dulcia præmia nosse sibi liceret. Voti compos filium ad christianam disciplinam, et pios mores erudit. Iam infans esse desiderat, cum ab aliis pueris floribus, et rosa seris contexti videt; idem ipse facere, illisque cum magna pietate Virginei cuiusdam simulacri frontem exornare, neque ullum unquam diem intermittere. Natu grandioreni parentes matrimonii vinculis impedire cupiebant; at ipse, qui Deo, eiusque Matri, virginitatem suam intactam, quod aint, integramque servatorem se voto promiserat, in coenobium migravit eorum, qui sanctum Brunonem sequuntur auc-

tores, ubi quotidie magis, magisque proficiens, firmiora in dies sanctitatis fundamenta iaciebat. Quod vero neque in illam vitæ rationem conveniens esset, neque flores, et rosas hyems dura progigneret, institutum coronandæ Virginis intermissi oportuit; aliud tamen pro re, ac tempore, consilio sui moderatoris, remedium inivit, qui ut illi scribunt, tacente Sylvano, huic, adhuc novitio, quod rosæ in promptu non essent, paranti recessum, desperantique Virginis caput a se redimiri iam posse, saluti fuit, moxque, ut pro rosis quinquagenas salutationes offerat angelicæ, ac deis quibusque Dominicam subiceret precationem: eam coronam Deiparæ fore gratiorem. Parel, obtemperatque novitius, maucendi iam certus, et florum vice, ex Christi oratione, et angeli Gabrielis alloquio, rosæ, floridaque serla virginis capiti quotidie componebat. Progrediente cum ipso tempore huius Religiosi virtute, factus est cuiusdam illius familiae præfectus, ac rector. Pro munere autem necessitate commissi, faciendum iter aliquando fuit, eundemque peregre satis; ex oblivione tamen, obruentibus animum curis, piam illam quinquages, ut multi, centies, ut Sylvanus scribit, salutandæ Virginis consuetudinem, diem unum intermisit; cumque in vastam sylvanum ingressus, suæ memor iocundæ, ad salutandam de more Virginem, a sociis disjunctus se cessisset, repente latro eripit a lateribus, qui præcanti monacho manibus iniectis, equum, resque omnes ademittit, vitam etiam hausturus, nisi Virginis misericordia imminens periculum depulisset. Iam latro letum interderat, ut inermem occideret, cum puer fortensius intervenit, qui ex monachi ore prodentes centum rosas collegit, ex quibus contextam coronam cum suo capiti imposuisset, in coelum revolavit. Id ubi latro animadvertit, et homicida nefarius, ad præfecti sui pedes abiecti; et iis, quæ puer ille celestis egisset, sigillatim expositis, veniam postulavit: quin et excursor ipse eidem se et instituto, et coenobio libenter addixit, et reliquam vitæ partem equi sanctitate tradidit. Hæc ita Sylvanus Vincemala Mediolanensi casidico interprete: qui in huius libri proemio ingens se animi lucrum reportasse scribit ex peregrinatione Lauretana; sed si Dominicanis quibusdam Rosarii scriptoribus credimus, non unus tantum latro fuit, sed multi, et molitores facinoris, et mirabilia testes. Neque Carthusiano huic priori manens illata, ademptumve aliquid, procul venientem, quod est credibilis, explorant, sed eedentem a sociis observant, ubi pregarie bene inflexis cepisset, formosissimam adstipulente matronam, quæ ex monachi psallentis ore, tot albas rosas educeret, quot ille salutationes recitaret angelicæ, candidam ex denis quamque rubicundam una sequente, quæ Dominicanæ precationis index esset. Ex utrisque ab illa pulcherrima Virgine coronam esse contextam: ubi capiti imposuisset, subito esse de lapsam. Latrones viso exterritos ad Priorem supplices adiecit, de Virgine illa percontantibus, nihil se scire dixisse. Tum a latronibus expositam ex ordine visionis historiam, infundisseque in omnium animis, Deiparam fuisse

coelestem, quæ suum viatorem defendere voluisset. Illo ex tempore Rosarium latronibus cordi esse coepisse, rapere, et occidere desisse. Hanc esse suspicior antiquam historiam nimis falsam, sed vestalitate variatam, ut scriptorum discrepantia demonstrat, ferique potest, ut hoc factum, et antiqua nimis rei verisimilis pictura Rosario nomen dederit, quod in Benedicti novum familia natum divus Dominicus, ut diximus, adoptavit.

§. XLIX.

Sorius in vita sancti Roberti primi Abbatis Molismensis, et Cisterciensis: Molismensis aedes a Roberto aedificata, Mariæ Virginis auspiciis, cuius patrona erat, multis, magnisque prodigiis in dies clarescebat. Ex quibus pauca quedam ad lectoris utilitatem, iucunditatemque narrabimus. Delectat enim utile dulci miscere, neque tamen Horatiana nobis puncta sunt tanti. Mulier quaedam obnoxia comitali morbo, gravi insuper inopia premebatur. Huic in mentem venit, Molismense templum adire, quod post Roberti obitum, nullo, quam antea, nobiliori, et celebrius fama miraculorum, frequentiaque reddiderat. Igitur duobus filiis adhibitis, altero lactente, altero paulo grandiore, sese dedit itineri. Sole autem inclinate, ad quoddam perventum coenobium, cuius monachi peregrinantes foeminas, vel quomodolibet ademptas, ex ipsis monasterii finibus repellabant, quod ea esset a conditione lata lex, castitatis amator. Ita mulier iussa recedere, in deserto nemore pernoctavit: ibi divina providente manu ignem languescemtem et sopitis cineribus, quos offenderat, excitavit: cuius opportunitate, coeli, ac tenebrarum tulit intorias. Intempesta nocte, ecce ibi lupus intervenit, viso a pia matre, fronti crucis salutiferæ signum iuprimit, sequitur, et suos filios Deo, beatissimæ Virgini, sanctoque Roberto sollicita religione commendat. Paulo post, in festo illo morbo corripitur, qui et sensum eripit, et corpus ad terram affligit, ex quo a multis caducus appellatur; qua velut captata occasione, lupus rapti minore puerulo, sese fugae mandavit, ubi remisso morbo mulier, quæ a morte revocata, surrexit, infantem puerum, quem suo strugebat amplexu, requisivit: pueru grandiore, qui unus restabat, easum nunciorum, in maximum lectus incidit, atque inter plorandum has voces iterabat: redde mihi depositum, Maria benignissima, tu quoque restituere pater Molismensis. Hæc subito vociferanti, delicta suæ feritatis oblitte, puerum sanum, salvumque restituit, inque pueruli, pusionis quoque dorso, dentium lupinorum impressa signa, miraculum, mirabilemque fidem ampliatum.

Alterâ mulier, negotiorum causa, foras egressa, puerum reliquit in cunis dormientem; cumque subito casta domus arderet, nullaque succurrerent remedia proficerent, diligentiam incendio sperante, mater verum, flammæque testis omnia comburentis, hæc gemens iterabat: esto clypeus a facie ignis devorantis, Do-